RKİYE



گزارش سالانه پسته ترکیه

مترجم: زهرا احمدی‌پور
منبع: وزارت کشاورزی آمریکا (USDA)

سال محصولی ۱۴۰۳- ۱۴۰۲ سال ناآور پستهٔ ترکیه بود که باعث کاهش میزان تولید شد. در این سال میزان تولید گردو و بادام افزایش و میزان تولید فندق کاهش پیدا کرده‌است. علی‌رغم تولید روبه‌رشد مغزجات درختی در ترکیه، پیش‌بینی می‌شود این کشور برای پاسخ به تقاضای مصرف‌کنندگان داخلی در سال محصولی ۱۴۰۳- ۱۴۰۲ حجم قابل توجهی از گردو و بادام مورد نیاز را از طریق واردات تأمین کند. پیرو وضع تعرفه واردات روی فولاد و آلومینیوم ترکی، درحال‌حاضر واردات مغزجات درختی آمریکایی به ترکیه شامل ۱۰ درصد تعرفه تنبیهی می‌شود. هرچند علی‌رغم تحمیل این مالیات اضافی و رقابت روزافزون، آمریکا همچنان یکی از تأمین‌کنندگان اصلی گردو و بادام مصرفی ترکیه است.در ادامه این گزارش، شرح مفصلی از وضعیت تولید و تجارت محصول پسته ۱۴۰۳- ۱۴۰۲ کشور ترکیه توسط شبکه اطلاعات کشاورزی جهانی مستقر در وزارت کشاورزی آمریکا (USDA) ارائه می‌شود.

تولید پسته ترکیه

میزان تولید پسته سال محصولی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ ترکیه حدود ۱۶۰ هزارتن پیش‌بینی شده که نسبت به حجم تولید سال قبل کاهش داشته‌است. با این حال، به‌دلیل افزایش تعداد درختان بارور، میزان تولید امسال نسبت به سال‌های ناآور قبلی بیشتر بود. طبق گزارشات مؤسسه آماری ترکیه (TurkStat) تعداد درختان بارور پسته در آغاز سال محصولی، حدود ۶۰ میلیون اصله درخت تخمین زده شده که این تعداد نسبت به سال پیش حدود ۵ درصد افزایش را نشان می‌دهد. همچنین، تعداد درختان غیربارور حدود ۲۵ میلیون اصله درخت است که تقریباً ۷ درصد بیشتر از تعداد درختان غیربارور سال قبل هستند. در بهمن‌ماه ۱۴۰۱ در دو استان اصلی تولیدکننده پسته- شانلی‌اورفا و غازی‌آنتپ- چند زلزله بزرگ رخ داد و دولت ترکیه و سایر منابع خسارت زلزله بر تولید پسته منطقه را ناچیز برشمردند. کشت پسته در ترکیه اساساً به صورت دیم است؛ محصول ۱۴۰۲ ترکیه از میزان بارندگی نسبتاً خوبی در بهار ۱۴۰۲ بهره‌مند بود. در اسفند ۱۴۰۱ دو سیل بزرگ در استان شانلی‌اورفا رخ داد که به برخی از درختان پسته آسیب جدی واردکرد. در فروردین و اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۲، کشاورزان این استان با چندین شب سرد و یخبندان مواجه بودند که با روشن‌کردن آتش‌های بزرگ سعی‌کردند از باغات خود در برابر سرمازدگی محافظت کنند. طبق گزارشات رسیده از منابع مختلف، این روش مبارزه با سرمازدگی می‌تواند بخش کمی از محصول روی درخت را از سرمازدگی در امان نگه‌دارد، نه همه آن را. باتوجه به اینکه اثرات این وقایع مخرب محدود به یک منطقه

پسته‌خیز بود، اثر قابل‌توجهی بر میزان مجموع پسته تولیدی نداشت.تولیدکنندگان پسته به امید بهبود عملکرد در هکتار و افزایش حاشیه سود در تلاش هستند تا درختان قدیمی خود را که برخی از آنها بیش از ۵۰ سال سن دارند، جوانسازی کنند؛ چرا که درختان جوان‌تر کمتر تحت تأثیر خاصیت سال‌آوری تولید قرار می‌گیرند. در ترکیه دو رقم اصلی "آنتپ" و "سیرت" کاشت می‌شوند، هر دوی این ارقام منحصر به ترکیه هستند و از نظر اندازه و شکل در مقایسه با پسته‌های کاشت شده در ایران و ایالات متحده آمریکا متفاوت هستند. ۸۵ درصد از تولید پسته ترکیه را رقم آنتپ و ۱۵ درصد را رقم سیرت تشکیل می‌دهد؛ رقم سیرت عملکرد بهتری نسبت به رقم آنتپ دارد. گزارشات نشان می‌دهند اگرچه رقم آنتپ همچنان رقم غالب در ترکیه است، اما به‌دلیل اینکه رقم سیرت هر سال محصول خوبی دارد کاشت آن در حال افزایش است. با افزایش آموزش‌های باغبانی در دهه گذشته، باغداران اهمیت و نیاز به کاشت درختان نَر را در باغات خود درک و ارزیابی می‌کنند. گزارشات حاکی از آن است که در سال‌های اخیر برخی از کشاورزان که در پی کسب سود بیشتر بودند، از کاشت عدس، جو و حتی گندم منصرف شده و به‌جای آن شروع به کاشت درخت پسته کرده‌اند. این سطح زیرکشت جدید، به افزایش عملکرد و سطح تولید کل پسته ترکیه در سال‌های آینده کمک خواهدکرد.

میزان تولید و عملکرد درختان پسته در سال‌های آور و ناآور به‌طور قابل‌توجهی می‌تواند متفاوت باشد. میانگین عملکرد در سال‌های آور حدود ۴ کیلوگرم و در سال‌های ناآور حدود ۲ کیلوگرم به‌ازای هر درخت است. با این حال، اثر سال‌آوری بر عملکرد محصول در سال‌های اخیر بنا به‌دلایلی که در بالا توضیح داده شده، کاهش یافته‌است.

طبق گزارشات سازمان تجارت کالای غازی‌آنتپ، تولید پسته در۵۶ استان از ۸۱ استان این کشور رواج دارد. حدود ۸۰ درصد از کل پسته این کشور در دو استان غازی‌آنتپ و شانلی‌اورفا، ۱۵ درصد در استان‌های آدیامان، سیرت، کیلیس، قهرمان‌مرعش، ماردین و دیاربکر واقع در جنوب‌شرقی این کشور و ۵ درصد باقیمانده در کناره‌های دریای اژه، مدیترانه و مرمره (مناطقی که طی ده سال گذشته تولید پسته در آن‌ها به کندی رو به افزایش بوده‌است) تولید می‌شود.

استانداردهای کیفی پسته ترکیه ارتباط مستقیم با سایز پسته دارد. پسته را بر اساس تعداد دانه در هر ۱۰۰ گرم درجه‌بندی می‌کنند. درجه یک: ۹۰ دانه یا کمتر؛ درجه دو: بین ۹۰ تا ۱۰۰ دانه؛ درجه سه: بین ۱۰۰ تا ۱۲۰ دانه و درجه چهار: بیش از ۱۲۰ دانه در ۱۰۰ گرم پسته. پیش‌بینی می‌شود در آینده با افزایش تعداد درختان جدید، تولید پسته با کیفیت بالاتر در ترکیه افزایش یابد.

در سال‌های اخیر، به‌منظور کاهش اثر سال‌آوری روی چرخه تولید پسته، پسته‌کاران به‌ویژه در بخش‌های جنوب‌شرقی ترکیه با حمایت آموزشگاه‌های محلی و سایر مؤسسات سعی کرده‌اند با استفاده از راهکارهای بهینه کشاورزی در جهت مراقبت بهتر از



درختان و آبیاری مناسب و بهبود خاک، عملکرد باغات را افزایش دهند؛ هرچند با افزایش روبه‌رشد سطح زیرکشت و کمبود منابع آبی به‌دلیل شرایط نامناسب آبیاری، برخی از باغات بدون آبیاری رها شده‌اند. از سال ۱۳۹۰ یک بنیاد به‌نام "بنیاد مبارزه با فرسایش خاک، رواج جنگل‌کاری و حفاظت از محیط زیست ترکیه/(TEMA)" در جهت افزایش عملکرد درختان پسته در استان‌های غازی‌آنتپ و شانلی‌اورفا انجام پروژه‌ای به‌نام "به امید فراوانی پسته" را آغاز کرده‌است. این پروژه به کشاورزان آموزش می‌دهد که چگونه از درختان خود به‌درستی مراقبت کنند و روی بهبود تکنیک‌های هرس، کاربرد بهتر کود و آفت‌کش‌ها و روش‌های سمپاشی تمرکز دارد. باغدارانی که طبق این برنامه، آموزش دیده و بهترین شیوه‌ها را به کار برده‌اند، عملکرد محصول خود را تقریباً سه برابر کرده‌اند.

مصرف پسته در ترکیه

میزان مصرف داخلی پسته ترکیه در سال تجاری ۱۴۰۳-۱۴۰۲، حدود ۱۵۵ هزارتن پیش‌بینی شده‌است که تقریباً مشابه سال قبل است. این برآورد بر اساس پیش‌بینی افزایش میزان تولید و مانده انبار بیشتر از حد انتظار انتقالی از سال قبل صورت گرفته‌است. کشور ترکیه همچنان با تورم صعودی و افزایش قیمت مواد غذایی دست و پنجه نرم می‌کند. کاهش ارزش لیر ترکیه تا حدودی بر این افزایش تورم مؤثر بوده‌است؛ طبق جدول، قیمت خرده‌فروشی پسته به لیر ترکیه در طول مرداد ماه در مقایسه با زمان مشابه سال قبل تقریباً ۱۳۵ درصد بیشتر شده‌است. به‌طور مشابه، قیمت دلاری خرده‌فروشی پسته در این دوره تقریباً ۶۰ درصد افزایش یافته‌است. قیمت عمده مغز سبز پسته، که عموماً در تهیه باقلوا و سایر دسرهای سنتی استفاده می‌شود، در مردادماه کیلویی حدود

قیمت خرده‌فروشی هر کیلوگرم پسته

سال	به‌لیر ترکیه*	نرخ تبدیل** (لیر‌بردلار)	به‌دلار آمریکا
۱۳۹۷	۶۰	۶/۶۸۷	۸/۹۷
۱۳۹۸	۹۰	۵/۷۲۸	۱۵/۷۱
۱۳۹۹	۱۰۵	۷/۳۵۳	۱۴/۲۸
۱۴۰۰	۱۰۷	۸/۳۶۲	۱۲/۸۰
۱۴۰۱	۱۹۷	۱۸/۱۷۶	۱۰/۸۴
۱۴۰۲	۴۶۳	۲۶/۶۲۲	۱۷/۳۹

* حداقل قیمت خرده فروشی
** هفته آخر مردادماه ۱۴۰۲

۷۵۰ تا ۸۵۰ لیر ترکیه بود (تقریباً معادل کیلویی بین ۲۸ تا ۳۲ دلار). به‌طورکلی، قیمت‌های عمده در مقایسه با سال گذشته به لیر ترکیه بیش از دو برابر و قیمت دلاری ۵۰ - ۴۰ درصد افزایش داشته‌است. این قیمت‌های بالا، تقاضای پسته در طول سال تجاری ۱۴۰۳-۱۴۰۲ را کنترل خواهدکرد. در صورت بالا ماندن قیمت‌ها، احتمالاً برخی از مصرف‌کنندگان نهایی، میزان مصرف پسته خود را کاهش خواهندداد. اما طبقه متوسط رو به بالا که کمتر تحت تأثیر تورم هستند، همچنان پسته و دسرهای پسته‌ای مصرف می‌کنند. اکثر محصول پسته ترکیه در داخل این کشور مصرف می‌شود و میزان مصرف هر سال بستگی به میزان تأمین پسته در داخل دارد. تقریباً ۳۵ درصد از پسته ترکیه به صورت آجیلی و تنقلات مصرف می‌شود و ۶۵ درصد باقی‌مانده در تهیه شیرینی‌جات، به ویژه دسرهای سنتی مانند باقلوا به‌کار می‌رود. علاوه براین، طی دهۀ گذشته استفاده از پسته در تهیه دسرهای دیگری مانند شکلات و بستنی نیز رواج یافته‌است. در سال‌های اخیر، مصرف‌کنندگان در شهرهای بزرگ، ترجیح می‌دهند به جای خرید پسته و سایر مغزجات به‌صورت فله از فروشگاه‌های سنتی و عمده‌فروشی‌ها، آن‌را به‌صورت بسته‌بندی از سوپرمارکت‌ها تهیه‌کنند و احتمالاً با گسترش بیشتر سوپرمارکت‌ها در سراسر این کشور این روند نیز ادامه پیدا خواهدکرد. درحال‌حاضر تقریباً یک سوم از کل تولید پسته، بسته‌بندی می‌شود و با توجه به اینکه مصرف‌کنندگان به‌دنبال راحتی بیشتر در مصرف هستند، انتظار می‌رود در آینده این میزان افزایش یابد. باتوجه به افزایش دسترسی به پسته‌های بسته‌بندی‌شده، انتظار می‌رود مصرف سرانه که درحال‌حاضر حدود ۱/۵ کیلوگرم در سال است، افزایش یابد.

صادرات پسته ترکیه

میزان صادرات پسته ترکیه در سال تجاری ۱۴۰۳-۱۴۰۲، حدود ۴۰ هزارتن پیش‌بینی شده‌است. این پیش‌بینی مبتنی بر تقاضای ثابت برای پسته واردات جهت فرآوری و یا صادرات مجدد، حجم بالای تولید داخلی ـ یا وجود سال ناآور ـ و مانده انبار بیشتر از حد انتظاری است که تجار داخلی در پی فروش آن در قیمت‌های بالاتر به خریداران خارجی‌اند. ضمن اینکه ضعیف شدن لیر، صادرات پسته ترکیه برای خریداران خارجی را جذاب‌تر می‌کند.

بر اساس داده‌های آماری، میزان صادرات پسته در سال تجاری ۱۴۰۲-۱۴۰۱ به ۳۰ هزارتن کاهش پیدا کرد، چرا که قیمت دلاری پسته ترکیه در مقایسه با سال تجاری قبل افزایش داشت و گران‌تر از پستۀ مبادی دیگر خصوصاً پسته آمریکایی بود؛ بیشتر صادرات به‌صورت مغز پسته بود و مقاصد اصلی مغز پسته ترکیه کشورهای ایتالیا، عراق، آلمان و روسیه بودند. به‌طورکلی، محصول پسته در کشور ترکیه بیشتر مصرف داخلی دارد، هرچند یک مقدار کم، اما رو به رشدی نیز از این کشور صادر می‌شود. ضمن اینکه تمام پسته وارداتی نیز جهت فرآوری و صادرات مجدد وارد مناطق آزاد تجاری ترکیه می‌شود.

واردات پسته به ترکیه

ایالات متحده آمریکا و ایران منابع اصلی واردات پسته به ترکیه هستند. پیش‌بینی می‌شود میزان واردات سال ۱۴۰۳- ۱۴۰۲ نسبت به برآورد بازنگری‌شده سال قبل مقداری کاهش داشته‌باشد و به ۳۵ هزارتن برسد، این کاهش تا حدودی به دلیل ضعف لیر است که قیمت محصولات وارداتی را نسبتاً گران‌تر می‌کند. تعرفه پسته وارداتی به ترکیه ۴۳/۲ درصد است، اما از اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۹۸ پسته وارداتی از ایالات متحده آمریکا به ترکیه مشمول ۱۰ درصد تعرفه اضافی شد که مجموع تعرفه‌های اعمال شده بر پسته را به ۵۳/۲ درصد رسانده‌است. این تعرفه تنبیهی در پاسخ به تعرفه‌های ایالات متحده آمریکا بر روی فولاد و آلومینیوم ترکیه، اعمال شده‌است. طبق گزارشات رسیده از منابع مختلف، به‌دلیل بالابودن مالیات واردات، پسته وارداتی معمولاً در بازار داخلی به‌فروش نمی‌رسد، بلکه برای فرآوری و صادرات مجدد به مناطق آزاد تجاری منتقل می‌شود.

مانده انبارها در ترکیه

میزان مانده محصول پسته ترکیه در پایان سال تجاری ۱۴۰۳- ۱۴۰۲، حدود ۸۵



هزارتن پیش‌بینی می‌شود. این میزان مانده انبار بر اساس مانده انبار بالای انتقالی از سال قبل و تولید بالاتر از حد انتظار امسال، برآورد شده‌است. گزارشات حاکی از آن‌است که در طول سال تجاری قبل، تجار عرضه پسته را محدود کردند تا قیمت دلاری پسته را بالا نگه دارند، ظاهراً به نتیجه هم رسیده‌اند. در شرایط کلی اقتصاد فعلی ترکیه که سایر گزینه‌های سرمایه‌گذاری در مبارزه با تورم بالای لیر به اندازه کافی سودآور نبوده‌اند، این نوع سرمایه‌گذاری در پسته تبدیل به راهی برای کسب درآمد برای تجار پسته شده‌است. میزان مانده انبار متأثر از سال آور یا ناآور به‌طور قابل‌توجهی در سال‌های مختلف متغیر است، آمار مربوط به میزان مانده انبار توسط دولت ترکیه یا انجمن تولیدکنندگان پسته ثبت نمی‌شود. تولیدکنندگان مغزجات درختی معتقدند که اطلاعات دقیق میزان مانده انبارها به‌ویژه در سال‌های ناآور به کاهش نوسانات قیمتی و در نتیجه به تثبیت سطح مصرف در سال‌های مختلف کمک خواهدکرد. اخیراً سازمان تجارت غازی‌آنتپ جهت کمک به کاهش نوسانات قیمت در بازار، یک سیستم انبارداری با مجوز دولتی راه‌اندازی کرده‌است. در خردادماه ۱۴۰۰، این سازمان با دریافت کمک‌های مالی از دولت، اولین انبار مجاز پسته با ظرفیت ۱۰ هزارتن را در ترکیه ساخت. این انبار که در غازی‌آنتپ قرار دارد، یک پلتفرم تجارت الکترونیکی و همچنین یک آزمایشگاه مجاز برای ارزیابی کیفیت پسته دارد. این اولین گام در جهت سیستم درست انبارداری پسته است و قطعاً برای تأمین نیازهای ذخیره‌سازی و انبارداری صحیح پسته و ارائه شفافیت بیشتر در بازار درباره وضعیت میزان موجودی پسته، انبارهای بیشتری نیز لازم است. محققان دانشگاه‌های مختلف منطقه، در حال تحقیق روی بهبود شرایط انبارداری پسته هستند. بهبود شرایط ذخیره‌سازی و انبارداری پسته در حفظ کیفیت محصول و کاهش نگرانی‌های مربوط به بحث امنیت غذایی، مانند افلاتوکسین، بسیار حائز اهمیت است.

سیاست‌های گمرکی ترکیه

دولت به تولیدکنندگان پسته یا دیگر مغزجات درختی، حمایت خاص و مستقیمی ارائه نمی‌دهد. با این حال، این افراد واجد شرایط دریافت یارانه‌های عمومی کشاورزی هستند. مقدار حمایت‌ها که در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال قبل از آن از نظر لیر ترکیه تغییری نکرده‌بود در سال ۱۴۰۲ افزایش یافت. در مقابل، مقدار حمایت‌های دلاری سال به سال به میزان کمی افزایش می‌یابد. تولیدکنندگان پسته و دیگر مغزجات درختی همچنان از کمبود حمایت‌های مالی برای پوشش هزینه‌های رو به افزایش نهاده‌ها شاکی هستند. بعضی از سازمان‌های غیردولتی مرتبط با کشاورزی در استان شانلی‌اورفا و غازی‌آنتپ از دولت می‌خواهند که از طریق شورای خشکبار ترکیه برای پسته نیز مشابه فندق قیمت رسمی خرید تعیین کند. این گروه‌ها مدعی هستند که پسته از نظر راهبردی به اندازه فندق برای رفاه اقتصادی ترکیه مهم است. این گروه‌ها برای حمایت مستقیم دولت از تولیدکنندگان پسته نیز تلاش می‌کنند. گزارشات نشان‌می‌دهند که تجار و برخی خرده‌فروشان در تلاشند برای حذف موقت تعرفه‌های وارداتی و سایر موانع تجاری با دولت رایزنی کنند تا پسته با قیمت‌های رقابتی‌تری وارد بازار داخلی شده و بدین ترتیب به تثبیت قیمت‌های داخلی پسته کمک کنند. تولیدکنندگان باقلوا و دسرهای سنتی همچنان از ناپایدار بودن قیمت پسته که باعث آسیب به کسب‌وکارشان می‌شود، شاکی هستند. انجمن تولیدکنندگان باقلوا و شیرینی‌جات اعلام کرد که به‌دلیل افزایش قیمت پسته و سایر مواد لازم مانند شکر، تولید باقلوای پسته کاهش پیدا کرده‌است. در عین حال، طبق گزارشات، واردکنندگان مغزجات در حال رایزنی با دولت هستند تا بتوانند پسته را با تعرفه گمرکی صفر برای فرآوری و صادرات مجدد وارد ترکیه کنند. سازمان تجارت غازی‌آنتپ با همکاری یک موسسه آلمانی، برای افرادی که در صنعت پسته کار می‌کنند یا تمایل دارند وارد این صنعت شوند، کلاس‌های آموزشی برگزار می‌کند؛ این آموزش‌ها شامل فرآوری و برشته‌کردن، بازاریابی، تجارت خارجی و رسیدن به ثبات و پایداری می‌باشد. علاوه‌براین، با همکاری این شرکت، برای اعضای سازمان تجارت غازی‌آنتپ آموزش‌هایی در مورد موضوعاتی مانند توافقنامه تحول سبز، مکانیزم‌های کاهش کربن، استراتژی از مزرعه تا سفره و ضوابط زنجیره تأمین اتحادیه اروپا و برای کشاورزان نیز آموزش‌هایی درباره کاربردهای کشاورزی هوشمند، کاهش استفاده از سموم و کودها و مبارزه با آفات برگزار می‌شود.